

RECENZÍÓK

Cikkismertetés: A kormányzás és az egészség globális kapcsolata – A jó kormányzás szerepe az egészségügyi kiadások alakulásában

Article review: The global relationship between governance and health – The role of good governance in the development of health spending

Ismertető: [Devosa Iván](#)

Doi: [10.58701/mej.20835](https://doi.org/10.58701/mej.20835)

Ismertetett cikk: Azimi, M. N., Rahman, M. M., & Nghiem, S. (2023). A global perspective on the governance–health nexus. BMC Health Services Research, 23, 1235. <https://doi.org/10.1186/s12913-023-10261-9>

Kulcsszavak: kormányzás; egészségügyi kiadások; intézményi minőség; jövedelmi szintek; globális összehasonlítás

Keywords: governance; health expenditures; institutional quality; income level; global perspective

ELŐZMÉNYEK

Az elmúlt évtizedekben a „jó kormányzás” fogalma a társadalom- és gazdaságtudományi kutatások egyik központi témájává vált. A kormányzás minőségének javítása nemcsak a gazdasági növekedés és az intézményi stabilitás, hanem az emberi jóllét és a népegészségügyi eredmények kulcsfontosságú tényezőjévé vált. Bár számos korábbi kutatás vizsgálta az egészségügyi kiadások és a gazdasági fejlettség összefüggéseit, kevesebb figyelem irányult arra, hogy a kormányzás minősége miként befolyásolja az egészségügyi ráfordítások volumenét és hatékonyságát. Azimi és munkatársainak ismertetésre kerülő tanulmánya ezt a hiányt pótolja, és átfogó, globális összehasonlító elemzést végez annak feltárására, hogy a kormányzás minősége – mint makroszintű intézményi tényező – hogyan hat a kormányzati és a lakossági

egészségügyi kiadásokra. A szerzők abból indulnak ki, hogy a „governance for health” (egészségért való kormányzás) megközelítés túlmutat az egészségügyi szektoron, és a társadalmi, gazdasági, valamint politikai rendszerek minőségét is integrálja az egészség fejlesztésébe. A vizsgálat különlegessége, hogy a kutatás 144 ország adatait elemzi 2002 és 2020 között, így a fejlett, közepes és alacsony jövedelmű országok kormányzási struktúráinak és egészségügyi kiadásainak összehasonlítása is lehetővé vált.

MÓDSZERTAN

A kutatás központi eleme egy összetett kormányzati index (*Composite Governance Index*, CGI) létrehozása, amely a Világbank hat kormányzati mutatóját integrálja:

- a részvételiséget és elszámoltathatóságot (*voice and accountability*),
- a politikai stabilitást,
- a kormányzati hatékonyságot,
- a szabályozási minőséget,
- a korrupció kontrollját,
- és a jogállamiság mutatóit.

A szerzők a CGI-t két fő függő változóhoz kapcsolták: a kormányzati egészségügyi kiadásokhoz (*government health expenditure*, GHE), valamint az egy főre jutó lakossági egészségügyi kiadásokhoz (*out-of-pocket expenditures on healthcare*, OPEH).

Az elemzés módszertani szempontból is újszerű: a keresztmetszetileg bővített autoregresszív elosztott késleltetési (*cross-sectionally augmented autoregressive distributed lags*, CS-ARDL) modellt alkalmazza, amely képes kezelni az országok közötti kölcsönhatásokat és a hosszú távú együttmozgásokat. A kutatás ezen túlmenően panelkointegrációs¹ és Granger-okozatisági elemzéseket² is végzett, így mind az irány, mind a tartós hatás meghatározhatóvá vált.

A 144 országot jövedelmi szintjük alapján négy csoportba sorolták: teljes minta, magas, közepes és alacsony jövedelmű országok. Ez a bontás lehetővé tette, hogy a szerzők az egyes fejlettségi szinteken eltérő kormányzati hatásokat is azonosítsák.

EREDMÉNYEK

Az elemzés egyértelműen kimutatta, hogy a kormányzás minősége szignifikánsan és pozitívan befolyásolja mind a kormányzati, mind a lakossági egészségügyi kiadásokat, különösen hosszú távon. A jobb kormányzási környezet – az átláthatóság, az elszámoltathatóság és az intézményi stabilitás révén – elősegíti az egészségügyi ráfordítások hatékonyabb elosztását és fenntartható növekedését. A legmarkánsabb hatások a magas jövedelmű országokban mutatkoztak, ahol a jól működő intézmények és a stabil politikai környezet lehetővé teszik a források célzott, hatékony felhasználását. A közepes jövedelmű országokban a hatás pozitív, de mérsékeltebb, míg az alacsony jövedelmű országokban a kormányzási index hatása korlátozottabb. A gazdasági növekedés és az életkori függőségi ráta is pozitívan hat, míg a gyermekhalandóság és a halálozási arány negatív korrelációt mutatott.

KÖVETKEZTETÉSEK

A tanulmány meggyőző empirikus bizonyítékokat szolgáltat arra, hogy a jó kormányzás az egészségügyi fejlesztések kulcsfontosságú előfeltétele. A kormányzási minőség stabilizálja és hosszú távon növeli az egészségügyi kiadásokat, hozzájárulva a társadalmi egyenlőtlenségek mérsékléséhez és az ellátás elérhetőségének javításához. A jó kormányzás nem csupán az egészségügyi szektor belső reformjait jelenti, hanem szélesebb társadalompolitikai változásokat is: az átlátható

¹ Panel-kointegrációs elemzés: Olyan statisztikai módszer, amely több idősor (paneladat) hosszú távú, egyensúlyi kapcsolatát vizsgálja különböző egységek – például országok, vállalatok vagy egyének – között. Segítségével kimutatható, hogy a vizsgált változók együtt mozognak-e hosszú távon, még akkor is, ha rövid távon eltérnek egymástól.

² Granger-okozatisági elemzés: Idősorelemzési eljárás, amely azt teszteli, hogy az egyik változó múltbeli értékei javítják-e egy másik változó előrejelzését. Ha igen, akkor az első változót „Granger-értelemben vett okozónak” tekintjük, vagyis az okozatiság statisztikai, nem pedig oksági-filozófiai értelemben értendő.

intézményi működés, a korrupció visszaszorítása és a közbizalom erősítése mind hozzájárulnak a népegészségügyi eredmények javulásához.

AJÁNLÁS

Az egészségpolitikai fejlesztések sikeressége nem képzelhető el jó kormányzás

nélkül. A döntéshozóknak a jövőben fokozott figyelmet kell fordítaniuk az intézményi minőség javítására, a korrupció visszaszorítására, valamint a társadalmi részvétel és az elszámoltathatóság erősítésére. A stabil és átlátható kormányzás elősegíti a közegészségügyi beruházások fenntarthatóságát és hozzájárul a globális egészségügyi egyenlőtlenségek csökkentéséhez.

HIVATKOZÁSOK

Azimi, M. N., Rahman, M. M., & Nghiem, S. (2023). A global perspective on the governance–health nexus. BMC Health Services Research, 23, 1235. <https://doi.org/10.1186/s12913-023-10261-9>

INFORMÁCIÓK A SZERZŐRŐL

Devosa Iván
Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi és Informatikai Kar, Informatikai Intézet, Számítástudomány Alapjai Tanszék, Szeged
ivan@devosa.hu

CIKKINFORMÁCIÓK

Beküldve: 2025. 11. 06.
Elfogadva: 2025. 11. 06.
Megjelentetve: 2025. 12. 05.

Copyright © 2025 Devosa Iván. Kiadó: Magyar Népegészségügy Megújításáért Egyesület. Ez egy nyílt hozzáférésű cikk a CC-BY-SA-4.0 licenstszerződés alapján.